

Vismænd: Fremryk investeringer i byggeriet

Sørensen, Peter Birch; Rosholm, Michael; Whitta-Jacobsen, Hans Jørgen; Amundsen, Eirik S

Published in:
Politiken

Publication date:
2009

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Sørensen, P. B., Rosholm, M., Whitta-Jacobsen, H. J., & Amundsen, E. S. (2009). Vismænd: Fremryk investeringer i byggeriet. *Politiken*, 8, Kultur.

Analyse i Politiken den 1. september 2009

Vismænd. Fremryk investeringer i byggeriet.

Af Peter Birch Sørensen, Michael Rosholm, Hans Jørgen Whitta-Jacobsen og Eirik Schrøder Amundsen, Det Økonomiske Råds formandskab

Debatten om, hvordan den økonomiske politik bør tilrettelægges, fik naturligt nok en ekstra tand i forbindelse med fremlæggelsen af regeringens finanslovsforslag for 2010. Gør regeringen nok for at begrænse stigningen i arbejdsløsheden, gør den det på den rigtige måde, og har vi overhovedet råd til at lempe finanspolitikken så meget med udsigt til et underskud på måske 80 mia. kr.?

I vismandsrapporten fra foråret vurderede vi, at der er både råd til og behov for en lempelse af finanspolitikken udover det, regeringen lægger op til. Vores anbefalinger fra foråret svarer til, at de offentlige investeringer i 2010 bør øges med omkring 10 mia. kr. i forhold til det, der er igangsat eller foreslået frem til og med regeringens finanslovsforslag. Vores anbefaling er motiveret med, at det økonomiske tilbageslag er så stort, at det er på sin plads at hjælpe økonomien med ikke at falde i et alt for dybt hul. Selv med den anbefalede yderligere lempelse af finanspolitikken er der udsigt til fortsat fald i boligpriserne og en stigning i ledigheden, der meget vel kan fortsætte ind i 2011. Ved at tage toppen af ledighedsstigningen bidrager man blandt andet til at reducere risikoen for at en midlertidigt højere arbejdsløshed bliver til permanent højere ledighed.

Prisen for en sådan aktivistisk linje i den økonomiske politik er, at underskuddet på de offentlige finanser alt andet lige bliver større, og det er derfor vigtigt, at man erkender, at der er behov for efterfølgende opstramninger. Det var derfor vi konkret anbefalede en fremrykning af offentlige investeringer, som alligevel skulle gennemføres senere. Hvis der er tale om en ren fremrykning, kommer den efterfølgende opstramning principielt set automatisk, og den varige belastning af de offentlige finanser er meget lille.

I kølvandet på debatten om finanslovsforslaget kom der nye tal for udviklingen i beskæftigelsen. De viste, at faldet i beskæftigelsen var aftaget i andet kvartal, og især blev der lagt mærke til, at beskæftigelsen i byggebranchen kun var faldet med 1.200 personer; en markant opbremsning i forhold til faldet i første kvartal på lidt over 20.000 personer (se figuren). Denne opbremsning i beskæftigelsesfaldet bidrog til, at flere økonomer – herunder også tidligere vismænd – i Politiken rejste bekymring for, at byggesektoren risikerer at blive udsat for en fornyet overophedning, hvis anbefalingen om en fremrykning af offentlige investeringer følges.

Vi deler ikke denne bekymring for overophedning. Ledigheden er i en række a-kasser inden for byggebranchen allerede steget til over 10 pct.

(sæsonkorrigeret). I vores prognose fra foråret forventede vi, at byggebeskæftigelsen ville falde med ca. 30.000 personer fra 2008 til 2011. Denne forventning byggede blandt andet på, at boligpriserne allerede er faldet markant. De negative forventninger til byggebeskæftigelsen understøttes også af byggebranchens egne forventninger til beskæftigelsesudviklingen, som peger på yderligere fald i beskæftigelsen og dermed en fortsat stigning i ledigheden i byggebranchen. Sammenholdes dette med, at byggebeskæftigelsen allerede er faldet med over 25.000 personer på under et år (se igen figuren), er det ikke utænkeligt, at vores skøn fra foråret vil vise sig at være for optimistisk.

En anden indikation på ledig kapacitet i byggebranchen er lønudviklingen. Lønningerne i byggebranchen steg i 2007 og 2008 med omkring 4½ pct. om året, og helt ind i begyndelsen af 2009 var lønstigningerne i branchen næsten 4 pct. De seneste tal fra Dansk Arbejdsgiverforening viser imidlertid, at lønstigningerne i byggebranchen i andet kvartal 2009 faldt til under 2½ pct. målt på årsbasis. Dette markante fald i lønstigningstakten er et synligt resultat af faldende efterspørgsel og højere ledighed, og det understøtter dermed vurderingen af, at der er en betydelig ledig kapacitet i sektoren.

Baseret på modelberegninger skønner vi, at en forøgelse af de offentlige investeringer på 10 mia. kr. i 2010 vil øge den samlede beskæftigelse med 7-8.000 personer næste år. Hvis investeringsniveauet fastholdes også det følgende år, vil beskæftigelseseffekten i 2011 blive 13-14.000 personer. Den præcise beskæftigelseseffekt vil afhænge af hvilke typer af offentlige investeringer, der iværksættes. Selv hvis der udelukkende iværksættes offentlige bygge- og anlægsarbejder (i modsætning til f.eks. offentlige investeringer i maskiner eller transportmidler) vil en væsentlig del af beskæftigelsesstigningen ske i andre brancher end byggebranchen, f.eks. i industrien eller de tjenesteydende erhverv.

Vi skønner, at selv om der fokuseres på bygningsinvesteringer vil under halvdelen af beskæftigelsesstigningen ske i byggebranchen. Sammenholdes disse forventede effekter af øgede offentlige investeringer med vurderingen af den aktuelle situation i byggebranchen og forventningerne til den fremtidige udvikling, må vi konkludere, at bekymringen for en overophedning af byggebranchen forekommer overdrevet.

Der er flere gode grunde til at mene, at byggebeskæftigelsen har været for høj de senere år: Boligpriserne har siden 2005 ligget væsentlig over det holdbare niveau, og en lempelig beskatning af ejerboliger fastholder en u hensigtsmæssig stor del af samfundets ressourcer i denne sektor. Der var og er derfor et behov for at nedbringe ikke mindst boliginvesteringernes andel af økonomien, og vores forslag om at fremrykke offentlige investeringer skal naturligvis ikke ses som et ønske om at modvirke en sådan strukturtilpasning. Det er blandt andet derfor, at vi forslår en fremrykning – altså et midlertidigt løft i investeringsniveauet. Dette vil ikke forhindre den nødvendige tilpasning nedad i byggeaktiviteten, men blot gøre tilpasningen mere lempelig.

Danish Economic Councils

Amaliegade 44 - DK-1256 København K - Danmark - Tel. +45 33 44 58 00 - E-Mail: dors@dors.dk